

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Co/27/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8212205494
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 10. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Straka
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8212205494.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Straku a sudcov JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Antónie Kandravej v právnej veci žalobcu CETELEM SLOVENSKO a.s., Panenská 7, 812 36 Bratislava 1, IČO: 35 787 783, zastúpený JUDr. Helenou Strachotovou, usadený euroadvokát, Hviezdoslavova 7, 036 01 Martin, proti žalovanému Z. V., nar. XX.X.XXXX, I. XXX/XX, XXX XX P., o zaplatenie 535,57 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bardejov z 18.9.2013, č.k. 7C 108/2013-38 jednohlasne takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e sa rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti.

II. Náhrada trov odvolacieho konania sa účastníkom n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

Okresný súd Bardejov (ďalej len „prvostupňový súd“) uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 323,19 Eur s 9,25 %-ným ročným úrokom z omeškania od 1.12.2011 do zaplatenia, v lehote 3 dní po právoplatnosti rozsudku a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že náhradu trov konania účastníkom nepriznáva.

Rozhodnutie odôvodnil cit.: „Vzhľadom na uvedené súd ustálil, že žalobca na základe písomnej zmluvy zo dňa 8.10.2011 poskytol žalovanému spotrebiteľský úver vo výške 476,10 EUR za podmienok uvedených v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Rovnako ustálil, že žalovaný svoj záväzok splácať v pravidelných mesačných splátkach vo výške 50,97 EUR s počiatkom od 15.11.2010 si riadne nesplnil, keď až doposiaľ zaplatil iba 3 splátky v zmluvne dohodnutej výške, spolu 152,91 EUR. Žalobca pre porušenie tohto záväzku zo strany žalovaného od úverovej zmluvy listom zo dňa 7.10.2011 odstúpil, ktorý podľa pripojenej poštovej doručenký žalovanému dňa 12.10.2011 doručil.

Niet sporu o tom, že žalovaný so zaplatením zmluvne dohodnutých splátok bol v omeškaní po dobu dlhšiu ako tri mesiace a tak žalobcovi podľa čl. III. bod 6.1 všeobecných podmienok tvoriacich neoddeliteľnú súčasť zmluvy o úvere, lebo v zmluve účastníci takto dohodli, vzniklo právo na odstúpenie od úverovej zmluvy v zmysle citovaného zmluvného dojednania a citovaného § 48 Občianskeho zákonníka. Žalobca toto právo využil už uvedeným listom zo dňa 7.10.2011 a tak podľa čl. III. bod 6.4 všeobecných podmienok odstúpenie od úverovej zmluvy nadobudlo účinnosť dňom 30.11.2011, lebo žalovanému doručené bolo dňa 12.10.2011.

Odstúpením od zmluvy sa úverová zmluva medzi účastníkmi platne uzavretá zrušuje. Zákon pre tento prípad neurčuje a účastníci nedohodli výnimku zo všeobecne platného následku odstúpenia od

zmluvy a to, že odstúpením od zmluvy sa zmluva zrušuje od začiatku a tak súd ustálil, že v dôsledku platného odstúpenia od zmluvy žalobcom došlo k zrušeniu zmluvy o spotrebiteľskom úvere uzavretej dňa 8.10.2010 od počiatku. Súd dodáva, že dohodu o zrušení zmluvy v prípade odstúpenia od nej v inom okamihu než od začiatku, nemožno vyvodiť zo zmluvného dojednanja uvedeného v čl. III. bod 6.4 všeobecných podmienok, lebo táto časť všeobecných podmienok vyjadruje iba okamih účinnosti samotného odstúpenia, ale nie aj okamih zrušenia zmluvy.

Podľa § 457 Občianskeho zákonníka ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

Zrušením zmluvy o spotrebiteľskom úvere vznikla obom stranám povinnosť vrátiť to, čo na základe tejto zmluvy získali (tu je treba dodať, že rovnaký následok by nastal aj v prípade záveru, že k zrušeniu zmluvy odstúpením od nej nedošlo od začiatku, ale vzhľadom na dojednanie vyjadrené v čl. III. bod 6.4 až dňom 30.11.2011). Žalovaný na základe zmluvy získal od žalobcu peňažné plnenie vo výške 476,10 EUR, ktoré je povinný žalobcovi vrátiť. Žalovaný však žalobcovi doposiaľ vrátil iba peňažné plnenie vo výške 152,91 EUR a tak je povinný vrátiť ešte 323,19 EUR. Súd preto žalovanému túto povinnosť uložil.

V dôsledku účinného odstúpenia od zmluvy žalobcom a v zmysle § 457 Občianskeho zákonníka, žalobcovi vznikol nárok iba na vrátenie toho, čo žalovaný získal na základe zmluvy zo dňa 8.10.2010, teda na vrátenie 323,19 EUR. Súd preto žalobu žalobcu v časti nároku prevyšujúceho povinnosť žalovaného zaplatiť mu 323,19 EUR ako nedôvodnú zamietol.

Už v predchádzajúcej časti rozsudku súd konštatoval, že vzťah založený účastníkmi zmluvou o spotrebiteľskom úvere uzavretou dňa 8.10.2010 je občianskoprávnym vzťahom a jeho obsah je nutné posudzovať podľa ustanovení o spotrebiteľských zmluvách ako aj všetkých iných ustanovení upravujúcich právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ (§ 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka), pričom zmluvné podmienky zmluvou upravené sa nemôžu odchýliť od úpravy v Občianskom zákonníku v neprospech spotrebiteľa, v danom prípade žalovaného i jeho následky je treba posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré sú pre žalovaného ako spotrebiteľa výhodnejšie (nepripúšťajú na rozdiel od ustanovení Obchodného zákonníka dohodu o výške úrokov z omeškania, ktorou by mohli byť dohodnuté úroky z omeškania vyššie, než v prípade aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka). Na rozdiel od žalobcu súd omeškanie žalovaného i jeho následky preto posudzoval podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka a nie Obchodného zákonníka.“

Žalobca v odvolaní navrhol rozsudok zmeniť a žalobe vyhovieť, alternatívne vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Nesúhlasil s názorom prvostupňového súdu, že plnenie zo zmluvy v prípade odstúpenia od zmluvy v súlade so zmluvou treba posudzovať ako bezdôvodné obohatenie s tým, že zmluva sa od počiatku ruší. Poukázal na ust. § 13 ods. 3 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Uzavretie formulárovej zmluvy nie je v rozpore s európskou judikatúrou.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec bez nariadenia pojednávania (§ 214 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Prvostupňový súd rozhodol správne. Odvolací súd sa stotožňuje s odôvodnením a v súvislosti s odvolacími dôvodmi dopĺňa.

Úver je absolútnym obchodom a dopadá na neho tretia časť Obchodného zákonníka bez ohľadu na povahu účastníkov úverovej zmluvy. Predmetná vec je však o spotrebiteľskom úvere, ktorý je regulovaný osobitnou právnou úpravou (zákon č. 258/201 Z.z. o spotrebiteľských úveroch). Za spotrebiteľský úver sa považuje akákoľvek odložená platba a samozrejme napriek absolútnemu obchodu sa úver popri inštitútu pôžičky nedá nezahrnúť medzi právne vzťahy označené ako spotrebiteľské úvery, ak ide o vzťah B2C (biznismen -consumer). Ide však o vzťah medzi obchodníkom a spotrebiteľom, ktorý

prijíma úver na spotrebu. Teda ide o typicky občianskoprávny vzťah. Spotrebiteľský úver je jeden z najfrekventovanejších občianskoprávných vzťahov.

Je náležité a plne v súlade s princípmi ochrany spotrebiteľa, že v prípade duplicitnej právnej úpravy rovnakých inštitútov (premlčanie, odstúpenie od zmluvy), na tieto vzťahy je dôvodné aplikovať právnu úpravu o občianskych právach a nie podnikateľské právo (porov. rozsudok NS SR vo veci 5MCdo 20/09, rozsudok OS Banská Bystrica vo veci 61Cb 221/09). S účinnosťou zákona č. 150/2004 Z.z. (1.4.2004) došlo k zásadnej zmene spotrebiteľského práva. Nevýhodnejšie zmluvné klauzuly oproti zneniu Občianskeho zákonníka sa dostali do rozporu s novým ustanovením § 54 ods. 1 „spotrebiteľovi sa ani inak nesmie zhoršiť jeho postavenie“. Použitie nevýhodnejšieho podnikateľského práva a nie občianskeho práva na spotrebiteľský právny vzťah vrátane premlčania predstavuje takéto zhoršenie postavenia spotrebiteľa.

Podľa § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

O tom, že ide o spotrebiteľskú zmluvu, neboli žiadne pochybnosti.

Dualistický systém záväzkového práva na Slovensku je určitá anomália medzi právnymi poriadkami (dve kúpne zmluvy, dvojaká úprava premlčania, dvojaká úprava odstúpenia od zmluvy, dvojaká právna úprava zmluvných pokút a pod). Aplikačná prax síce ukazuje, že aj takýto stav môže dlhodobo fungovať (od 1.1.1992), avšak niet rozumného dôvodu na skonštatovanie, že na odstúpenie od zmluvy, plynutie času a jeho dôsledky vrátane premlčania v typickej občianskoprávnej veci má dopadať právna úprava regulujúca vzťahy v zásade medzi biznismenmi, ak Občiansky zákonník ako kódex občianskeho súkromného práva takúto úpravu má a je pre spotrebiteľov výhodnejšia. (porov. tiež 5MCdo 20/09, rozsudok KS v Prešove vo veci 6Co 26/12). V bežných medziľudských vzťahoch použitie podnikateľského práva na spotrebiteľský vzťah môže s nepochopením a v rozpore s princípom právnej istoty a dôvery v objektívne právo narážať na predstavy spotrebiteľov, že na nich dopadá občianske právo a nie Obchodný zákonník.

Vzhľadom na skutočnosť, že žalobca uplatnil právo zo zrušenej zmluvy, odvolací súd v zmysle zásady hospodárnosti občianskeho súdneho konania nepristúpil k súdnej kontrole zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách.

Podľa § 48 Občianskeho zákonníka od zmluvy môže účastník odstúpiť, len ak je to v tomto alebo v inom zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté. Odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

Podľa § 457 Občianskeho zákonníka ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

Podľa Občianskeho zákonníka sa zmluva zrušuje s účinkami od začiatku (ex tunc, § 48 ods. 2) a tým zanikajú práva a povinnosti zo zmluvy. Momentom odstúpenia od zmluvy vznikajú práva a povinnosti z porušenia práva (bezodôvodné obohatenie, náhrada škody). Účastníci zrušenej zmluvy si majú navzájom vrátiť už vykonané plnenia (§ 457 OZ).

Ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy, ktoré zachovávajú právo na plnenie príslušenstva pohľadávky a zo zmluvnej pokuty aj napriek zrušeniu zmluvnej pokuty s účinkami od vzniku zmluvy odstúpením od spotrebiteľskej zmluvy zhoršujú postavenie spotrebiteľa, pretože spotrebiteľa zaväzujú nad rámec povinnosti vzniknutých podľa Občianskeho zákonníka v dôsledku odstúpenia od zmluvy. Akékoľvek rozšírenie záväzkov spotrebiteľa popri vzájomnej reštitučnej povinnosti po zániku zmluvy s účinkami ex

tunc postavenie spotrebiteľa zhoršuje. Inými slovami povedané dôsledky odstúpenia od zmluvy podľa zmluvy dohodnutej medzi účastníkmi konania sú nevýhodnejšie, ako dôsledky odstúpenia podľa úpravy v Občianskom zákonníku.

Spotrebiteľia môžu právom očakávať, že zmluvné podmienky koncipované v rámci štandardnej typovej zmluvy ich nezaväzujú, pokiaľ sú nevýhodnejšie oproti právnej úprave podľa Občianskeho zákonníka (princíp právnej istoty, dôvery v objektívne právo). Ide o akúsi jednostrannú kogentnosť ustanovení Občianskeho zákonníka v záujme vyššej ochrany pri štandardných typových zmluvách (porov. Kristián Csach, Štandardné zmluvy, Vydavateľství Aleš Čeněk).

Nemožno tiež prehliadnuť, že je to dodávateľ, ktorý naformuloval zmluvu (štandardná typová zmluva) a dobrovoľne sa rozhodol využiť ustanovenie zmluvy o odstúpení, aj keď existujú iné inštitúty súkromného práva, ktoré zmluvu komplexne nerušia s účinkami od momentu jej uzavretia (napr. výpoveď, strata výhody splátok a i.).

Predmetná vec sa týka práva Európskej únie (smernica Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách; ďalej „smernica“). Ustanovenie § 54 ods. 1 OZ je pomerne náročné na dodávateľov a významne chráni spotrebiteľov. Treba však povedať, že ak sa neberie do úvahy výber programu a podpis, tak spotrebiteľ takmer žiadnym spôsobom neparticipuje na koncipovaní zmluvy. Preto sa dá plne pochopiť pomerne silná ochrana spotrebiteľov, ktorú slovenský zákonodarca zakotvil v ustanovení § 54 OZ. Faktická nerovnosť medzi dodávateľom a spotrebiteľom pri vzájomnej kontraktácii je zjavná a viaceré rozhodnutia súdneho dvora na to poukazujú (napr. rozsudok C-168/05 Mostaza Claro, bod 25, 26, 27).

Odvolačný súd nemá pochybnosti o súlade ustanovenia § 54 ods. 1 OZ s právom Európskej únie, ktoré umožňuje členským štátom prijať na ochranu spotrebiteľov aj prísnejšie ustanovenia, než aké odporúča smernica Rady 93/13 /EHS (čl. 8 smernice).

Uvedené závery platia aj vo vzťahu k účinkom odstúpenia od zmluvy, ktoré aj podľa názoru odvolacieho súdu nastali ku dňu vzniku zmluvy (ex tunc). Odvolací súd síce uznáva, že ustanovenie § 48 OZ je fakultatívne a pripúšťa dojednanie odlišných účinkov odstúpenia od zmluvy, ale ak má odklon od zásady účinkov ex tunc vo svetle ustanovenia § 54 ods. 1 OZ obstať, musí ísť o dohodu, ktorá znamená priaznivejšie účinky pre spotrebiteľa. Klausula v čl. III. bod III.-6-1, podľa ktorej má spotrebiteľ platiť napriek zrušeniu zmluvy aj jej príslušenstvo, stavia spotrebiteľa objektívne do nepriaznivejšieho postavenia, a preto je v rozpore s § 54 ods. 1 OZ. Inými slovami povedané, spotrebiteľ by napriek zrušeniu zmluvy od začiatku zmluvného vzťahu bol povinný plniť príslušenstvo pohľadávky, čo je nevýhodnejšie ako zrušenie zmluvy ex tunc. Pokiaľ by išlo len o možnosť pokračovania v splácaní, tak splátky môže stanoviť aj súd, takže len kvôli splátkam je zachovanie účinkov zmluvy pre spotrebiteľa nevýhodnejšie oproti jej zrušeniu s účinkami ex tunc. V súlade so zákonom by však bolo dojednanie, ktoré umožňuje splácanie bezdôvodného obohatenia („ak nie je...dohodnuté inak; § 48 ods. 2 in fine v spojení s § 54 ods. 1 OZ).

Správne preto postupoval prvostupňový súd, ak inštitút odstúpenia v predmetnej spotrebiteľskej veci posúdil podľa Občianskeho zákonníka vrátane ustanovení § 48, § 457, § 107 OZ. Odvolací súd poznamenáva, že žalobca v odvolaní poukazuje na závery prvostupňového súdu o údajnej neplatnosti zmluvy. Prvostupňový súd vychádzal zo zrušenej a nie neplatnej zmluvy (str. 4 rozsudku). Odvolací súd z uvedených dôvodov rozsudok potvrdil ako vecne správny vrátane správneho výroku o trovách konania v zmysle zásady úspechu (§ 219 O.s.p.).

Žalobca v odvolacom konaní úspech nemal a druhá strana si trovy neuplatnila. Preto ich náhrada priznaná nebola (§ 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.